CZU: 32.019.5:324(478)”2025” https://doi.org/10.59295/pas2025.02

DINAMICA DISCURSULUI A UNOR ACTORI POLITICI DIN REPUBLICA MOLDOVA ÎN CURSA PRE-ELECTORALĂ DIN 2025

Rodica SVETLICINÂI[2]

Tatiana TURCO[3]

Angela COLAȚCHI[4]

Abstract. ***Discursul politic rămâne a fi și în prezent o temă extrem de relevantă pentru Republica Moldova. Această problemă este evidentă în concurență electorală a partidelor politice în lupta pentru puterea politică.***

Articolul are ca scop analiza dinamicii discursului a unor actori politici din Republica Moldova în cursa parlamentară din 2025. Studiul este focusat pe reflectarea conținutului mesajelor staff-urilor de partid și liderilor politici (slogan, discurs), modele de distribuire a mesajelor în rețele de socializare, influențarea și crearea imaginii propriei formațiuni politice în fața potențialilor alegători. Acest aspect obține o importanță semnificativă în contextual alegerilor parlamentare din 28 septembrie 2025, ținând cont de războiului hibrid al Rusiei împotriva Republicii Moldova și importanța continuității procesului de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană.

În contextul proceselor politice de ultima oră, în special privind integrarea Republicii Moldova în Uniunea Europeană, mai mulți lideri politici și-au exprimat opiniile și au transmis mesaje către cetățeni. Partidele politice, organele guvernamentale și liderii politici folosesc diverse canale de comunicare pentru a transmite mesaje alegătorilor. Principalele metode de comunicare includ atât media tradițională audiovizuală (televiziune și radio), cât și rețelele sociale. Modelele de diseminare a mesajelor pe rețelele sociale implică o combinație de strategii, tehnologii și tactici personalizate pentru a influența opinia publică. Analiza mesajelor liderilor politici cu privire la alegerilor parlamentare din 28 septembrie 2025 din Republica Moldova evidențiază diverse perspective politice și strategii de comunicare, subliniind atât polarizarea opiniilor, cât și importanța acestui eveniment pentru viitorul țării.

Cuvinte cheie: *discurs, actori politici, cursa preelectorală, strategii discursive.*

Introducere

Discursul politic rămâne un subiect extrem de actual pentru Republica Moldova. Această problemă se manifestă în mod evident în competiția dintre partidele politice în lupta pentru putere, în cadrul căreia actorii politici își prezintă pozițiile în diferite domenii ale vieții publice. În acest sens, discursul politic poate influența direct sau indirect

[2] Doctor în istorie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, Republica Moldova e-mail: svetliciniirodica@yahoo.com

[3] Doctor în științe politice, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, Republica Moldova, e-mail: turcotatiana27@gmail.com

[4] Doctor în sociologie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, Republica Moldova e-mail: colatchi@yahoo.com

atât distribuția puterii (prin alegeri, formarea opiniei publice etc.), cât și utilizarea puterii (prin adoptarea de legi, decizii etc.).

Discursul a fost întotdeauna o prerogativă a comunicării cu un impact social mai mult sau mai puțin pronunțat. Înterpretarea discursului ca eveniment comunicativ se bazează pe conceptul savantului olandez T. van Dijk, conform căruia „...discursul, în sensul larg al cuvântului, reprezintă o unitate complexă de formă lingvistică, semnificație și acțiune, care poate fi caracterizată cel mai bine prin conceptul de eveniment comunicativ sau act comunicativ" (van Dijk, 2015:467).

Discursul politic este o formă de comunicare specifică spațiului public, prin care actorii politici – cum ar fi politicienii, partidele, liderii instituționali sau organizațiile politice – formulează, transmit și justifică idei, poziții, valori sau decizii cu scopul de a influența opinia publică, de a obține sprijin electoral, de a legitima acțiuni sau de a construi un anumit tip de realitate socială și politică.

Printre caracteristicile esențiale ale discursului politic menționăm: **intenționalitate** – discursul politic este întotdeauna strategic și urmărește obținerea unui efect: convingerea, mobilizarea, legitimarea sau manipularea audienței; **dimensiune ideologică** – exprimă o viziune despre lume, despre societate, putere, justiție, economie etc., specifică unui actor sau curent politic; c**ontextualizare** – este strâns legat de conjunctura istorică, socială și instituțională în care este emis; caracterul **performativ** : discursul are un scop persuasiv bine definit, urmărind nu doar să informeze ori să impresioneze destinatarul, cât să-l convingă, să-l facă să acţioneze (Condrea, 2010:159-160); **utilizarea retoricii și a limbajului persuasiv**.

Articolul are ca scop analiza dinamicii discursului a unor actori politici din Republica Moldova în cursa pre-electorală din 2025. Potrivit Comisiei Electorale Centrale, din cele 66 de partide înregistrate în Registrul de stat al persoanelor juridice la 14 iulie (începutul perioadei electorale), doar 25 au prezentat toate datele necesare pentru a dispune de dreptul de a participa la alegeri prin prisma criteriilor stabilite de cadrul legal (CEC, 2025).

Studiul este focusat pe reflectarea conținutului mesajelor și dinamicii strategiilor de comunicare a principalilor actori politici (PAS, Blocul Impreună, Blocul Socialiștilor și Comuniștilor, Blocul Alternativa), influențarea și crearea imaginii formațiunii politice în fața potențialilor alegători. Un criteriu important de diferențiere între partide îl constituie vectorul geopolitic, vizibil în documentele lor programatice (Turco, Svetlicinâi, Colațchi, 2025). Astfel discursurile actorilor politici reflectă nu doar strategii electorale, ci și reconfigurări geopolitice și ideologice, adaptări contextuale și reacții la crizele multiple (sociale, economice, externe). Acest aspect obține o importanță semnificativă în contextual alegerilor parlamentare din 28 septembrie 2025, ținând cont de războiului hibrid al Rusiei împotriva Republicii Moldova și importanța continuității procesului de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană.

Actori politici principali și tematici dominante

În primul rând, vom analiza partidele politice reprezentate în Parlament - Partidul Acțiune și Solidaritate (PAS), Blocul Comunist și Socialist, fostul partid ȘOR, care a fost declarat neconstituțional (Curtea Constituțională, 2023). Totodată potrivit rezultate-

le sondajului „Barometrul socio-politic - iunie 2025, organizat de către IMAS în Parlament ar putea accede șase partide și blocuri politice: PAS (23,8%); Partidul Socialiștilor (13,1%); Blocul Alternativa (8,8%); Blocul Victoria (8,0 %) și Partidul Nostru (7,1%) (Sondaj, 2025a).

Date asemănătoare prezintă și rezultatele sondajului iData, potrivit cărora PAS ar obține 40,4% din voturile alegătorilor decișI, în ușoară creștere față de 39,2% în luna mai. PSRM se menține pe locul doi, cu 16,4% (față de 16,5% în mai), urmat de Blocul Politic „Victorie", care înregistrează 15,5% (față de 16%). Blocul „Alternativa" crește de la 9,3% la 10,3%, în timp ce Partidul Nostru scade la 4,3%, după ce în luna precedentă acumulase 5,4% (Sondaj, 2025b).

Ținând cont de factorii menționați, studiul nostru se va axa pe cercetarea discursului preelectoral al actorior politici sus numiți.

Temele dominante a **Partidului Acțiune și Solidaritate (PAS),** aflat la guvernare, se concentrează pe retorica consolidării proeuropene: accentuând necesitatea integrării europene, anticorupție, securitate națională. Analizând evoluția discursului PAS putem menționa că în perioada anilor 2021–2023 accentul era pus pe reforme structurale, justiție și combaterea oligarhiei.

Reformele structurale vizau schimbări fundamentale în structura economică și socială a țării, cu scopul de a îmbunătăți competitivitatea, crește investițiile și asigura o dezvoltare durabilă.

Reforma justiției ce presupunea consolidarea independenței și integrității judecătorilor și procurorilor și întărirea rolului Curții Constituționale; îmbunătățirea calității justiției, prin standardizarea practicilor judiciare și simplificarea proceselor și executarea hotărârilor, creșterea integrității și responsabilității: optimizarea eforturilor anticorupție, asigurarea unui sistem judiciar profesionist și etic și perfecționarea mecanismelor disciplinare pentru judecători și procurori. creșterea încrederii publice.

Combaterea oligarhiei. Autoritățile din RM au renunțat la adoptarea unei legi speciale de deoligarhizare (PAS, 2023), dar Guvernul și Președintele RM activ promovează implementarea acțiunilor anticorupționale și antioligarhice în cadrul altor initiative legislative.

În anii următori, temele menționate mai sus au continuat să fie reflectate în retorica reprezentanților PAS. Având în vedere că în 2024 au avut loc alegeri prezidențiale și un referendum constituțional privind modificarea Constituției în vederea aderării Republicii Moldova la Uniunea Europeană, una dintre narativele principale ale discursului a devenit pivotarea spre mobilizarea geopolitică pro-UE și anti-rusă.

Menționăm că formal, Președintele RM, M. Sandu nu este membru al partidului care a propus-o și susținut-o în lupta pentru această funcție, dar informal ar fi greșit să excludem complet legătura și influența ideologică. Având în vedere că agenda proeuropeană a Președintelui M. Sandu și a partidului PAS nu poate să nu coincidă, vom analiza și declarațiile președintelui Republicii Moldova, actor informal al viitoarelor alegeri parlamentare.

În discursul său în Parlamentul Republicii Moldova din 17 aprilie 2025, M. Sandu a definit integrarea europeană ca obiectiv național. În acest context s-a menționat importanța „relațiilor internaționale puternice, de prieteni care să ne ajute și să ne prote-

jeze. În ultimii ani, am reușit să creăm un sistem internațional de sprijin și ajutor pentru Republica Moldova, pe care trebuie să-l păstrăm și să-l consolidăm" (Mesajul, 2025b).

M. Sandu a subliniat că „cel mai grav și rușinos lucru care s-a întâmplat în ultima perioadă și care a pus în pericol nu doar stabilitatea, dar și suveranitatea Moldovei este cumpărarea de voturi" (Mesajul, 2025b), invocînd necesitatea combaterii corupției electorale, calificând tăcerea drept „complicitate la furtul viitorului".

O altă ideie invocată/menționată de Președintele Republicii Moldova, a fost apelurile repetate la „unitate socială" și consolidarea coeziunii între cetățeni și stat. A apelat la partidele politice parlamentare și extra-parlamentare să acționeze cu responsabilitate și înțelepciune, să oprească „discursul de ură și cel de dezbinare, să nu folosească autonomia găgăuză în scopuri de destabilizare...Autonomia găgăuză trebuie să fie condusă de găgăuzi în interesul comunității pe care o reprezintă, nu în interesul hoților. Autonomia a fost creată pentru a asigura păstrarea limbii, culturii și tradițiilor poporului găgăuz" (Președinte.md, 2025b).

Mesajul Președintei Maia Sandu de la Summitul Republica Moldova – Uniunea Europeană din 4 iulie 2025 a venit să accentuieze repetat importanța susținerii internaționale a parcursului european al Republicii Moldova „Este un proces ancorat în realitate și construit pas cu pas, cu susținerea deplină a Uniunii Europene, a tuturor celor 27 de state membre. … întreaga Uniune Europeană lucrează cot la cot cu noi, pentru ca țara noastră să devină membru deplin al acestei familii" (Președinte.md, 2025a). Narațiunea Președintelui Maia Sandu a subliniat ideea că „viitorul Moldovei este în mâinile cetățenilor" și că stagnarea reformelor ar reprezenta un risc major. Această abordare accentuează legitimitatea democratică a guvernării printr-o retorică a responsabilității și mobilizării civice.

Astfel, tendințe-cheie în dinamica discursului preelectoral a partidului de guvernare țin de intensificarea apelurilor la unitatea națională și progres european, consolidând imaginea statului ca garant al reformelor.

O altă formațiune politică prezentă în legislativul moldovenesc, în calitate de opoziție tradițională este **Blocul Socialiștilor și Comuniștilor (PSRM–PCRM).** Teme dominante abordate de Blocul Socialiștilor și Comuniștilor se concentrează /bazează pe constituirea unui climat politic «consensual": neutralitate, protecție socială, suveranism.

În cadrul campaniei „Interesul național – prioritatea PSRM" retorica reprezentanților PSRM s-a axat pe promovarea intereselor naționale ale Republicii Moldova: „suveranitatea, neutralitatea, statalitatea, economia dezvoltată și agricultura proprie, familia tradițională și lipsa propagandei LGBT. Interesul național este ceea ce își doresc majoritatea cetățenilor țării noastre, iar noi, socialiștii, vom lupta pentru ele" (PSRM, 2024), a subliniat Igor Dodon.

Dacă PAS se concentrează pe ideea colaborării Republicii Moldova cu Uniunea Europeană, Blocul Socialiștilor și Comuniștilor pledează pentru „o politică externă echilibrată a Republicii Moldova și o cooperare multilaterală, atât cu Vestul, cât și cu Estul" (PSRM, 2024).

În ajunul summitului bilateral UE-Moldova, liderul PSRM I. Dodon s-a pronunțat categoric împotriva acestui eveniment. El a declarat că conducerea UE desfășoară o campanie în sprijinul președintelui Republicii Moldova, Maia Sandu, și al PAS, încer-

când să utilizeze țara ca trambulină împotriva oponenților săi geopolitici din Est (DW, 2025). La rândul lor, socialiștii au desfășurat în aceleași zile o campanie de mobilizare preelectorală, sub forma unei colectări de semnături în sprijinul unei „Declarații privind politica suverană a Republicii Moldova în secolul XXI". Criticând activitatea partidului de guvernare și delimitându-se de PAS în actul de guvernare, în același timp Blocul Socialiștilor și Comuniștilor evită alianțe directe cu Șor.

Pe 22 iulie 2025 patru partide de stânga (PCRM, PSRM, Inima Moldovei (I. Vlah) și Viitorul Moldovei (V. Tarlev)) au anunțat crearea unui bloc electoral unit pentru a participa la alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025 (Logos-Press, 2025), care ulterior vor participa în cursa electorală cu denumirea Blocul „Patriotic (Europa Liberă, 2025a). Unul din scopurile constituirii acestui Bloc reprezintă o tentativă de recâștigare a segmentului moderat de stânga.

Fostul partid ȘOR, care a fost declarat neconstituțional, pe 21 aprilie 2024 a creat blocul politic "Victorie/Pobeda", liderul căruia a devenit oligarhul fugar I. Șor. Blocul a reunit reprezentanți ai partidelor "Renaștere" (N. Parasca, A. Nesterovschi), "Șansa" (A. Lungu), "Forța de Alternativă și Salvare a Moldovei" (A.Beschieru) și "Victoria" (V. Grozavu). CEC a refuzat inregistrarea blocului „Victorie-Pobeda" pentru participarea la alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025 (Moldova 1, 2025a).

Retorica Blocului se axează pe unirea economică și politică cu Federația Rusă — inclusiv idei extreme precum „monedă unică, parlament comun, renunțarea la suveranitate" (discursuri la Moscova, iulie 2025). Blocul folosește metode populiste: promisiuni financiare, ajutoare sociale, evenimente publice în regiunile cu electorat vulnerabil (ex. UTA-Gagauzia, Orhei, Taraclia).

În alocuțiunea analizat mai sus al M. Sandu în Parlamentul RM a fost specificată problema „cumpărării voturilor". La alegerile prezidențiale (2024), Blocul a folosit tactica „bani pentru voturi" în Orhei pentru a atrage alegătorii (SIS, 2024).

Narativele utilizate de Blocul Victoria în perioada preelectorală din 2025 sunt o continuare a narativelor de bază promovate în campania electorală a alegerilor prezidențiale din 2024. Subiectele țintă se concentrează pe interferențe în suveranitate, procesele electorale (atitudini antiguvernamentale și nesupunere civică); lansarea mesajelor anti-Occident, anti-UE; promovarea imaginii Federației Ruse; proiecte sociale și politice versus degradarea social-economică a RM și denigrarea instituțiilor statului și a puterii legal alese (SIS, 2024).

Analizând mesajele reprezentanților Blocului Victoria, constatăm că ele construiesc o platformă radicală și populistă, centrată pe refuzul Occidentului și promisiuni imediate.

Pe 11 august 2025 Ministerul Justiției a depus la Curtea de Apel Centru, o cerere de chemare în judecată împotriva Partidului „RENAȘTERE", Partidului „ȘANSĂ", Partidului „Forța de Alternativă și de Salvare a Moldovei" și Partidului „VICTORIE" și solicită constatarea celor patru partide politice ca fiind succesoare ale Partidului „Șor" și dizolvarea acestora (Ministerul Justiției, 2025).

Un nou actor politic, recent apărut pe arena politică din Republica Moldova este **Blocul „Alternativa",** ce reprezintă o platformă centrist moderată. Crearea blocului a fost anunțată pe 31 ianuarie 2025. În bloc au intrat Partidul MAN (Ion Ceban), Partidul Dezvoltării și Unirii Moldovei (Ion Chicu), Partidul „Congresul Civic" (Mark Tkaciuk)

și echipa fostului procuror general și fost candidat la președinție Alexandr Stoianoglo. Blocul promovează un discurs de europeism pragmatic, cu accent pe politici sociale și economice accesibile, declarând ca scop principal consolidarea societății moldovenești (Newsmaker, 2025).

Retorica Blocului se bazează/evidențiază pe următoarele aspecte: (Blocul „Alternativa", 2025)

- integrarea europeană: "Integrarea europeană a Republicii Moldova nu se va realiza prin vorbe, ci prin acțiuni concrete. A sosit momentul să recâștigăm încrederea cetățenilor în instituțiile statului.";
- Consolidarea societății: "Misiunea noastră principală este consolidarea societății: fără diviziuni, fără etichete. Suntem cu toții cetățeni ai aceleiași țări și trebuie să lucrăm împreună. Vom reprezenta toate grupurile sociale și naționale, promovând unitatea și soluții reale."
- Soluționarea problemelor de ordin social și economic: "Sărăcia, exodul populației și incapacitatea statului – toate acestea necesită schimbări urgente... Împreună vom face din Moldova o țară în care oamenii pot avea încredere în viitor. Fiecare cetățean să poată avea încredere într-un viitor sigur acasă. ." În acest context liderii Blocului încearcă să capteze electoratul moderat, nemulțumit de ritmul lent al reformelor implimentate.
- Profesionalism în procesul de guvernare: „este necesară o alternativă politică viabilă, formată din specialiști capabili să administreze și să obțină rezultate concrete". „Moldova are nevoie de o guvernare profesionistă, bazată pe merit, nu pe loialitate politică." „Nu vorbim doar de o nouă construcție politică sau de o luptă pentru putere, ci de o alternativă profundă, bazată pe principii corecte de guvernare." „O guvernare modernă și competentă presupune restabilirea încrederii cetățenilor în stat, alegeri corecte și libertăți civile. "

Narativele principale ale discursului Blocului „Alternativa" reprezintă o poziție dual, ce oscilează între legitimitatea orientării pro-europene și un discurs critic intern.

Potrivit datelor sondajului opiniei publice din iunie 2025 organizat de către IMAS, unul din actorii politici care ar putea accede în Parlamentul Republicii Moldova, ar putea fi și **Partidul politic Partidul Nostru (PPPN).** În același timp casa de sondaje iDATA prezentat pe 30 iunie 2025 constată că formațiunea condusă de Renato Usatîi va acumula doar 4.3 la suta, cea ce nu i-ar permite să fie reprezentat în Legislativ.

Președintele „Partidului Nostru", Renato Usatîi, consideră că formațiunea sa va fi reprezentată în noul parlament de „un număr semnificativ de mandate, care vor deveni decisive". Acest lucru va permite să se pună capăt „anarhiei" din cadrul organului legislativ... „Partidul nostru" participă la alegeri, nu pentru funcții, ci pentru cetățeni. Nu merg în parlament pentru salariu – întotdeauna mi-am donat salariul și voi proceda la fel și cu salariul meu de deputat (Infotag, 2025).

„Mandatele pe care le vom obține vor fi decisive și ne vor permite să ținem situația sub control, să prevenim surprizele neplăcute în Guvern. Eu și Partidul Nostru, cu sprijinul colegilor și, în primul rând, al cetățenilor, suntem gata să preluăm responsabilitatea, să păstrăm stabilitatea și să facem față oricărui scenariu" (Infotag, 2025). În opinia sa, dacă partidul condus de el ar fi fost reprezentat în actualul Legislativ ar fi fost „o opoziție activă".

În același timp dacă să ne referim la intervențiile liderului acestui partid, dat fiind faptul, că din toată echipa de partid, doar Usatîi este cel mai vizibil, constatăm că temele preferate sunt consacrate problematicii combaterii corupției. ”Am demascat mereu faptele de corupție, inclusiv „furtul miliardului”, concesionarea Aeroportului, schemele de la „Termoelectrica” etc. De mai bine de un an vorbesc despre schemele guvernării la procurarea gazelor naturale, a păcurii, despre contrabandă și multe alte fapte de corupție, cunoscute și de Maia Sandu, dar la care autoritățile nu reacționează. Mă bucur că și Departamentul de Stat al SUA în raportul său anual a constatat existența corupției la nivel înalt în Republica Moldova. Văd acest lucru – corupția, până și partenerii de peste ocean, dar instituțiile de drept și Președinția se fac că nimic nu observă”, scrie Usatîi, într-o postare pe Telegram în februarie 2024 (Partidul Nostru, 2025).

Mesajele lui Renato Usatîi sunt de o natură critică în raport cu guvernarea PAS „În timp ce la televiziunile controlate de guvernare cetățenilor li se difuzează seriale despre „amenințări hibride” și „războaie hibride”, majoritatea oamenilor vor doar să ia cina. Dar nu au ce pune pe masă. Realitatea e simplă: guvernarea nu a prezentat niciun plan real de dezvoltare a țării. Iar nivelul de trai nu va crește nici din propagandă, nici din lozinci – ci doar prin măsuri clare, concrete și bine gândite. Partidul Nostru are un astfel de plan: un program de relansare economică, care pornește de la revenirea la economia reală”, acestea au fost declarate în iunie 2025.

Retorica lui R. Usatîi este susținută de instrumente de promovare, cum ar fi organizarea de concerte, video în rețele sociale. În anul electoral 2025, ce-i drept formal Codul electoral al RM fiind respectat, Usatîi organizează 2 concerte sub genericul Festivalul Absolvenților 2025, care au avut loc în PMAN pe 2 si 14 iulie. Evenimentele au stârnit discuții în contradictoriu, de la poziție neutră până la una critică (Știri.md, 2025).

La final, conchidem că discursul lui R. Usatîi și a Partidului Nostru poartă un caracter populist, simplist și provocator, ce atrage atenția prin declarații șocante.

În tentativa de a recupera spațiul de centru pro-european pe arena politică din Republica Moldova a fost constituit în aprilie 2024 **Blocul „Împreună”,** ce a reunit inițial cinci formațiuni politice: Partidul Schimbării, Partidul Verde Ecologist, Coaliția pentru Unitate și Bunăstare (CUB), Liga Orașelor și Comunelor (LOC) și Platforma Demnitate și Adevăr (DA).

În lunile următoare, blocul s-a erodat: (Europa Liberă, 2025b)

- în august 2024, CUB s-a retras înainte de alegerile prezidențiale, cînd „Împreună” a refuzat să sprijine candidatura lui Octavian Țîcu la prezidențialele;
- pe 7 iulie 2025, LOC a anunțat că va participa separat la scrutinul parlamentar și nu va accepta „scenarii în care personalități și formațiuni oneste să fie absorbite” pe lista partidului de guvernământ PAS;
- pe 18 iulie 2025, Platforma DA a fost exclusă din alianță, în contextul apropierii acesteia de PAS.Ppreședintele Platformei DA, Dinu Plîngău, a anunțat că acceptă parteneriatul politic cu PAS, motivînd decizia prin faptul că membrii platformei vor să „evite dispersarea votului proeuropean”.[5]

[5] Pe lista PAS la alegerile parlamentare 2025, Dinu Plîngău (PPPDA) este plasat pe locul 42 , iar Stela Macari (PPPDA pe locurile 46, https://alegeri.md/w/Lista_candidaților_Partidului_Acțiune_și_Solidaritate_la_alegerile_parlamentare_din_2025

Aceste etape reflectă evoluția și adaptarea Blocului „Împreună” în contextul politic turbulent: de la formare și extindere la retrageri complicate cu doar câteva luni înainte de alegeri.

Blocul „Împreună” a pledat pentru constituirea unui front proeuropean larg, susținînd că este „singura strategie ce poate asigura o victorie clară a forțelor proeuropene veritabile” (Moldova 1, 2025b). După destrămarea Blocului „Împreună”, liderul Partidului Schimbării Ș. Gligor a acuzat PAS că „decapitează partidele politice pro-europene” și consideră această strategie una „greșită, care va duce la scindarea și dispersarea votului pro-european” (Europa Liberă, 2025b).

Blocul politic „Împreună”, format din două partide - Partidul Schimbării și Partidul Verde Ecologist, va participa la alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025. În acest context Blocul Împreună vine în aceste alegeri cu o ofertă concretizată atât în plan de politici și reforme în domeniul fiscal și economic în primul rând, care sunt urgente, dar și cu o echipă care este capabilă, pregătită din punct de vedere profesional și integră (Moldova 1, 2025b).

Rezumând cele de mai sus, putem concluziona că discursul preelectoral al actorilor politici este adaptat la contextul electoral, dar urmărește anumite linii narative constante. În tabelul ce urmează sunt prezentate cele mai importante tendințe identificate:

Tabelul 1. Tabel comparativ al strategiilor discursive

Actor politic	Tematici dominante	Retorică, tehnici
PAS	Integrare UE, anticorupție, coeziune socială	Apeluri la civism, avertismente privind Rusia și corupția internă. Utilizarea: resurse administrative [18, p. 27-28], mass media tradițională, rețele sociale.
PSRM-PCRM	Suveranitate, neutralitate geopolitică	Chemări la maturitate politică și priorități naționale. Utilizarea: mass media tradițională, rețele sociale.
Blocul „Victoria”	Uniune cu Rusia, beneficii directe	Populism financiar, discurs anti-UE, dezinformare, proteste, atacuri simbolice. Utilizarea: Internet, rețele sociale.
Blocul „Alternativa	Europeism moderat, justiție social, management profesional și competent	Echilibru retoric între UE și neîncrederea în PAS. Utilizarea: resurse administrative [18, p. 27-28], mass media tradițională, rețele sociale.
Partidul Nostru	Poziție geopolitică ambiguă: Retorică economică populistă **Anti-elitism**	Susține neutralitatea, dar uneori flirtează cu narativele rusești („UE ne distruge identitatea”). Utilizarea: Internet, rețele sociale, concerte

Blocul Împreună	Integrare UE, anticorupție, management profesional și competent	Orientare pro-europeană, reforme economice. Utilizarea: mass media tradițională, rețele sociale.

Surse: elaborat de autori

Concluzii

Analiza discursului actorilor politici din Republica Moldova în preajma alegerilor parlamentare din 2025 permite să identificăm narativele -cheie:

În primul rând, polarizarea geopolitică. În retorica actorilor politici, una dintre temele principale este agenda proeuropeană. Toți actorii abordează într-o măsură mai mare sau mai mică tema integrării europene a Republicii Moldova. Pentru partidul de guvernământ PAS, acest subiect este dominant, la fel ca și pentru Blocul „Împreună". PSRM-PCRM nu neagă integrarea europeană a țării, dar pledează pentru neutralitate și o politică externă echilibrată, criticând PAS pentru „orientarea excesivă către Occident". „Partidul nostru" evită o poziție geopolitică clară, Blocul „Alternativa" promovează „euroscepticismul pragmatic", punând accentul pe reformele socio-economice. Partidele pro-ruse (provenite din partidul SHOR) resping categoric integrarea europeană a Moldovei, susținând orientarea pro-rusă.

În al doilea rând, criza de încredere în instituțiile politice. Acest aspect este evident în retorica tuturor actorilor din opoziție, care critică stilul de guvernare al PAS, rezultatele reformei justiției și luptei împotriva corupției. Ei consideră că la guvernare trebuie să ajungă oameni care dețin cunoștințele profesionale și experiența necesară, abilitățile pentru îndeplinirea eficientă a atribuțiilor lor, care respectă standarde înalte de muncă, onestitate și responsabilitate.

În al treilea rând, problemele social-economice. Retorica tuturor partidelor abordează teme precum sărăcia, corupția și migrația. Toți actorii politici susțin ideea reformelor structurale în domeniul economic și social, cu scopul de a îmbunătăți competitivitatea, creșterea investițiilor, ceea ce ar asigura o dezvoltare durabilă a țării. Ei fac apel la transformarea Moldovei într-o țară în care oamenii pot avea încredere în viitor.

În al patrulea rând, constatăm că discursul și comportamentul actorilor politici are ca consecință o profundă divizare a societății, agravată de probleme economice și sociale. Această divizare a societății este alimentată de acțiuni hibride și proteste din partea forțelor pro-ruse. Totodată, obiectivul principal al tuturor actorilor politici din Republica Moldova trebuie să fie consolidarea societății pe baza valorilor pro-europene, care să contribuie la modernizarea țării și la consensul între stat și societate.

Astfel, conchidem că discursul politic pre-electoral în 2025 este dinamic, polarizat și pragmatic adaptat contextului politic, reflectând agenda externă și internă a Republicii Moldova. În ajunul alegerilor parlamentare 2025 acest discurs reflectă nu numai strategia electorală, ci și lupta actorilor pentru controlul asupra identității, viitorului politic și orientării geopolitice a Republicii Moldova.

BIBLIOGRAFIE

Blocul „Alternativa” (2025), Blocul „Alternativa” – un proiect politic pentru o Moldovă modernă şi unită, https://alternativa.eu/republica-moldova-se-afla-intr-un-moment-de-rascruce-fiind-afectata-de-multiple-crize-inclusiv-politice-care-cer-solutii-reale-si-competente-in-acest-context-astazi-a-fost-anuntata-intentia-de-c/ (accesat la 17.07.25)

Blocul Împreună, după ce a rămas fără două partide, anunță că va candida la parlamentare, https://newsmaker.md/ro/blocul-impreuna-dupa-ce-a-ramas-fara-doua-partide-anunta-va-candida-la-parlamentare (accesat la 17.07.25)

CEC (2025), CEC dă publicității lista partidelor politice care au dreptul de a participa la alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025, https://a.cec.md/ro/cec-face-publica-lista-partidelor-politice-care-au-dreptul-2781_114198.html (accesat la 17.07.25)

Condrea I. (2010), Aspecte ale discursului politic în campania electorală. În: Filologia modernă: realizări şi perspective încontext european, p.159-166.

Curtea Constituțională (2023), Hotărârea privind controlul constituționalității Partidului Politic „Șor” (sesizarea nr. 184h/2022), https://constcourt.md/public/ccdoc/hotariri/h_10_2023_184h_2022_rou.pdf. (accesat 31.07.2025)

DW (2025), Первый двусторонний саммит ЕС - Молдова не принес сюрпризов, https://www.dw.com/ru/pervyj-dvustoronnij-sammit-es-moldova-ne-prines-surprizov/a-73162208 (accesat 23.07.25)

Europa Liberă (2025a), Blocurile de opoziție „Patriotic” și „Alternativa” și-au depus listele de candidați la CEC, https://moldova.europalibera.org/a/blocurile-de-opozitie-patriotic-si-alternativa-si-au-depus-listele-electorale-la-cec/33500086.html (accesat la17.08.2025)

Europa Liberă (2025b), Platforma DA merge în alegeri cu PAS, iar „Împreună” a exclus-o din bloc, https://moldova.europalibera. org/a/platforma-da-merge-in-alegeri-cu-pas-iar-impreuna-a-exclus-o-din-bloc/33478386.html (accesat la 12.08.2025)

Infotag (2025), Ренато Усатый уверен, что «Наша партия» будет в Парламенте и покончит в нем с беспределом, https://www.infotag.md/politics-m9/323887/ (accesat la 23.07.25).

Logos-Press (2025), PCRM, PSRM, Inima Moldovei şi Viitorul Moldovei merg la urne ca un singur bloc, https://logos-pres.md/noutati/pcrm-psrm-inima-moldovei-si-viitorul-moldovei-merg-la-urne-ca-un-singur-bloc/ (accesat la 12.08.2025)

Ministerul Justiției (2025), Ministerul Justiției solicită constatarea a patru partide drept succesoare ale Partidului „Șor” și dizolvarea acestora, https://www.justice.gov.md/ro/content/ministerul-justitiei-solicita-constatarea-patru-partide-drept-succesoare-ale-partidului-sor (accesat 15.08.2025)

Moldova 1 (2025a), Blocul „Victorie-Pobeda” nu a fost înregistrat de CEC pentru a participa la alegerile din 28 septembrie, https://moldova1.md/p/53340/blocul-victorie-nu-a-fost-inregistrat-de-cec-pentru-a-participa-la-alegerile-din-28-septembrie (accesat la 17.07.25)

Moldova 1 (2025b), Blocul „Împreună”, rămas cu două partide din cinci, își anunță participarea la alegerile parlamentare din 28 septembrie https://moldova1.md/p/53437/blocul-impreuna-ramas-cu-doua-partide-din-cinci-isi-anunta-participarea-la-alegerile-parlamentare-din-28-septembrie (accesat la 17.07.25)

Newsmaker (2025), Чебан пошел налево. Чего ждать от нового альтернативного блока?, https://newsmaker.md/ru/cheban-poshel-nalevo-chego-zhdat-ot-novogo-alternativnogo-bloka (accesat la 17.07.25)

Partidul Nostru (2025), Usatii: Coruptia in Moldova este ca un cancer de care trebuie de scăpat prin interventie chirurgicală, https://partidulnostru.md/post/usatii-coruptia-in-moldova-este-ca-un-cancer-de-care-trebuie-de-scapat-prin-interventie-chirurgicala~65d4d8d75f35631a6f5a5427 (accesat 01.08.2025)

PAS (2023), PAS a renunțat la "legea dezoligarhizării". Comisia de la Veneția salute decizia. 14 iunie 2023, https://newsmaker.md/ro/pas-a-renuntat-la-legea-dezoligarhizarii-comisia-de-la-venetia-saluta-decizia (accesat 24.07.2025)

Președinte.md (2025a), Mesajul Președintei Maia Sandu de la Summitul Republica Moldova – Uniunea Europeană, https://presedinte.md/rom/discursuri/mesajul-presedintei-maia-sandu-de-la-summitul-republica-moldova-uniunea-europeana (accesat 31.07.2025)

Președinte.md (2025b), Mesajul Președintei Maia Sandu în plenul Parlamentului Republicii Moldova, https://presedinte.md/rom/comunicate-de-presa/mesajul-presedintei-maia-sandu-in-plenul-parlamentului-republicii-moldova (accesat 28.07.25)

PSRM (2024), Conducerea PSRM a lansat campania "Interesul național – o prioritate pentru PSRM" https://socialistii.md/ru/rukovodstvo-psrm-objavilo-o-zapuske-kampanii-nacionalnyj-interes-prioritet-psrm/ (accesat la 21.07.2025)

SIS (2024), Fraudele electorale constatate în cadrul alegerilor prezidențiale și a referendumului republican, sis.md/ro/content/imixtiunea-externă-în-procesele-electorale-din-republica-moldova,

Sondaj (2025a), Șase partide politice pot intra în următorul Parlament, https://www.infotag.md/politics-ro/325215/ (accesat 15.08.2025)

Sondaj (2025b), Patru partide, cu șanse de a intra în cursa pentru parlamentare. Formațiunea condusă de Usatîi iese din joc, https://newsmaker.md/ro/sondaj-patru-partide-cu-sanse-de-a-intra-in-cursa-pentru-parlamentare-formatiunea-condusa-de-usatii-iese-din-joc (accesat 15.08.2025)

Știri.md (2025), Al doilea concert al Festivalului Absolvenților: Cine sunt invitații, https://stiri.md/article/social/al-doilea-concert-al-festivalului-absolventilor-cine-sunt-invitatii/ (accesat la 17.07.25)

T. A. van Dijk (2015), Critical Discourse Analysis. În: The handbook of discourse analysis / edited by Deborah Tannen, Heidi E. Hamilton & Deborah Schiffrin. – Second edition, pp. 466-485.

Turco T., Svetlicinâi R., Colațchi A. Referendumul constituțional din Republica Moldova (2024) prin prisma orientărilor geopolitice (Partea I). In: Moldoscopie, Anul 29 (2025), Nr.1, p.19-27.